

Memorandum

o spolupráci, rozvoji a podpoře

českých krajských knihoven

na období 2026–2030

Společně pro český jazyk, literaturu a kulturu ve světě

Dokument vznikl z iniciativy Czech Association
ve spolupráci se zapojenými českými krajskými knihovnami.

Finalizováno 30. 6. 2026

Platnost: 1.7.2026-31.12.2030

Úvod

České krajanské knihovny působící v zahraničí představují významnou a nenahraditelnou součást kulturní, vzdělávací a komunitní infrastruktury českých komunit ve světě. Jsou místem, kde se setkává český jazyk, literatura, kultura a paměť s každodenním životem krajanů i širší veřejnosti.

Krajanské knihovny dlouhodobě podporují čtenářství, vztah k českému jazyku a literatuře, mezigenerační přenos kulturní identity a komunitní soudržnost. Často fungují při krajanských školách, spolcích a neziskových organizacích, mnohdy na dobrovolnické bázi a v rozdílných místních podmínkách.

Toto memorandum navazuje na **2. Mezinárodní konferenci českých krajanských knihoven**, konanou v roce 2026, a vyjadřuje společnou vůli českých krajanských knihoven posílit spolupráci, vzájemné sdílení a systematický dialog s českými institucemi.

1. Účel memoranda

Účelem tohoto memoranda je vytvořit otevřený a dobrovolný rámec spolupráce mezi českými krajanskými knihovnami působícími v zahraničí, který:

- podporuje sdílení zkušeností, dobré praxe a odborných znalostí,
- napomáhá vzniku společných aktivit a projektů,
- posiluje viditelnost a uznání krajanských knihoven,
- přispívá k dlouhodobé udržitelnosti jejich činnosti.

Memorandum má deklarativní a nefinanční charakter a nezakládá žádné právní závazky.

2. Zásady spolupráce

Spolupráce v rámci tohoto memoranda je založena na následujících zásadách:

- **dobrovolnost** – zapojení do aktivit je zcela dobrovolné,
- **rovnost partnerů** – každá knihovna má stejnou pozici bez ohledu na velikost či kapacitu,
- **respekt k místním podmínkám** – spolupráce zohledňuje regionální, jazyková a organizační specifika,
- **otevřenost a sdílení** – důraz na vzájemnou podporu a výměnu zkušeností,
- **udržitelnost** – preference realistických a dlouhodobě proveditelných aktivit.

3. Oblasti spolupráce

Spolupráce mezi českými krajanskými knihovnami se může rozvíjet zejména v těchto oblastech:

3.1 Sdílení zkušeností a dobré praxe

- výměna informací o provozu, fondech a práci s komunitami,
- prezentace inspirativních projektů a aktivit,
- vzájemná odborná podpora.

3.2 Společné vzdělávání

- organizace webinářů, seminářů a odborných setkání,
- sdílení metodických a vzdělávacích materiálů,
- podpora profesního rozvoje osob pečujících o krajanské knihovny.

3.3 Společné kulturní a čtenářské aktivity

- literární večery, autorská čtení a besedy,
- tematické měsíce či kampaně podporující českou knihu,
- aktivity zaměřené na děti, mládež i dospělé čtenáře.

3.4 Sdílení obsahů

- putovní výstavy a tematické programy,
- sdílení kurátorských, programových a vzdělávacích podkladů,
- využívání digitálních a online formátů.

3.5 Spolupráce s českými institucemi

- koordinovaný dialog s institucemi České republiky,
- zapojení krajanských knihoven do odborných, kulturních a vzdělávacích iniciativ,
- posilování institucionální podpory krajanských knihoven.

4. Role České asociace

Česká asociace vystupuje v rámci tohoto memoranda jako:

- **koordinační a kontaktní platforma** pro české krajanské knihovny,
- prostředník komunikace mezi knihovnami a českými institucemi,
- organizátor odborných setkání, konferencí a vzdělávacích aktivit,
- subjekt shromažďující a sdílející data, výstupy a analýzy týkající se krajanských knihoven.

Toto memorandum dává mandát České asociaci jednat jménem sítě zapojených českých krajanských knihoven a iniciovat spolupráci a podporu ze stran institucí. Česká asociace podporuje zapojení nových knihoven do spolupráce a napomáhá udržitelnosti společných aktivit.

5. Zapojení dalších partnerů

Toto memorandum je otevřeno:

- dalším českým krajským knihovnám,
- krajským organizacím provozujícím knihovny nebo připravujícím jejich vznik.

Zapojení partnerů je možné kdykoliv během platnosti memoranda a nevyžaduje formální členství ani finanční příspěvek.

6. Forma přistoupení k memorandu

Krajské knihovny mohou k memorandu přistoupit prostřednictvím:

- podpisu memoranda,
- online deklaráce podpory
- písemného vyjádření souhlasu se zásadami spolupráce.

Forma přistoupení je flexibilní a přizpůsobená možnostem jednotlivých knihoven.

Česká asociace vede a průběžně zveřejňuje seznam organizací, které k memorandu přistoupily. Seznam je veřejně dostupný prostřednictvím webových stránek České asociace nebo jiných oficiálních komunikačních kanálů a platform vytvořených za účelem podpory, spolupráce, rozvoje a zviditelnění českých krajských knihoven.

7. Doba platnosti

Toto memorandum je uzavíráno na období **2026–2030**.

V průběhu jeho platnosti může docházet k:

- průběžnému vyhodnocování spolupráce,
- aktualizaci tematických priorit,
- rozšiřování okruhu zapojených partnerů.

8. Závěrečná ustanovení

Toto memorandum nezakládá právní, finanční ani jiné závazky a je vyjádřením společné vůle spolupracovat.

Jeho cílem je posílit roli českých krajských knihoven jako důležitých nositelů českého jazyka, literatury a kultury v zahraničí a vytvořit rámec pro jejich dlouhodobý rozvoj.

Memorandum současně vytváří základ pro dlouhodobé partnerství českých krajských knihoven s institucemi České republiky a dalšími organizacemi podporujícími český jazyk, literaturu a kulturu v zahraničí.

Memorandum bylo finalizováno dne 30. června 2026 po společném projednání a připomínkování se zapojenými českými krajskými knihovnami. Účinnosti nabývá dne 1. července 2026 a jeho platnost je stanovena do 31. prosince 2030.